

Socialstyrelsen

Model for styrket match af barn og anbringelsessted

August 2021 • Version 1

Viden til gavn

Introduktion

I denne modelbeskrivelse introduceres den model for styrket match af barn og anbringelsessted, som 4-5 kommuner i samarbejde med Socialstyrelsen skal videreudvikle og modne i perioden 2022-2024. Arbejdet med at udvikle en model for matchning er finansieret af Udviklings- og Investeringsprogrammet på børne- og ungeområdet. Formålet er at understøtte kommunernes arbejde med at finde det rette anbringelsessted til det konkrete barn eller ung, der skal anbringes uden for hjemmet. Målet på sigt er, at anbragte børn og unge oplever et stabilt anbringelsesforløb, og at der sker færre sammenbrud i anbringelser.

Modellen er udviklet på baggrund af aktuelt bedste viden om og erfaringer med matchning af barn og anbringelsessted. Socialstyrelsen har i foråret 2021 foretaget en gennemgang af primært nordisk forskning og litteratur om matchning samt gennemført en afdækning af dansk kommunal praksis på området. Herudover har Socialstyrelsen afdækket hhv. anbringelsessteders, forældres, anbragte unges og videnspersoners perspektiver på matchning. Den indsamlede viden har ført til den beskrevne model. Modellen er i juni 2021 kvalificeret af udvalgte kommuner og anbringelsessteder.

Implementeringen og den videre udvikling af modellen vil ske i et tæt samarbejde mellem de deltagende kommuner og Socialstyrelsen. Socialstyrelsen står også for løbende evaluering og tilpasning af modellen ud fra de erfaringer, der kommer i løbet af udviklingsarbejdet.

Indhold

1. Baggrund for modellen
2. Kort om modellens vidensgrundlag
3. Modellens målgruppe og definitioner
4. Modellens værdimæssige afsæt
5. Modellens kerneelementer
6. Implementeringsforudsætninger

Ikoner og typer af indhold i modelbeskrivelsen

Henvielse til retskilder: Indhold markeret med dette ikon henviser til lovgivning på området.

Særlige opmærksomhedspunkter for praksis: Indhold markeret med dette ikon beskriver Socialstyrelsens organisatoriske eller faglige opmærksomhedspunkter til handlinger i praksis.

1. Baggrund for modellen

Hvorfor er det rette match vigtigt?

Når børn og unge anbringes uden for hjemmet, er en af hensigterne jf. servicelovens § 46 at skabe stabilitet og tryghed i deres liv og dermed danne grundlag for, at de får mulighed for at trives og udvikle sig på samme vis som andre børn og unge. Derfor er det u hensigtsmæssigt, når anbragte børn og unge oplever ikke-planlagte skift i anbringelsen, der også betegnes som sammenbrud i anbringelsen.

Flere nationale og udenlandske undersøgelser peger på, at mismatch mellem barnet og anbringelsesstedet er en årsag til sammenbrud i anbringelsen, og at sammenbrud kan undgås ved tilrettelæggelse af en grundig matchningsproces (ex Ottosen m.fl., 2014; Ankestyrelsen, 2018; Falch-Eriksen, 2018). Eksempelvis vurderer Ankestyrelsen (2018) på baggrund af en undersøgelse blandt landets kommuner samt ved gennemgang af klagesager om ændret anbringelsessted, at det i forebyggelsen af skift i anbringelsen er vigtigt at sikre det rigtige match fra start.

Hvorfor en matchmodel i kommunalt regi?

I forbindelse med den vidensafdækning, som danner grundlag for modellen, har Socialstyrelsen foretaget en gennemgang af eksisterende litteratur om matchning samt gennemført interviews med udvalgte kommuner om deres praksis for og erfaringer med matchning. Vidensafdækningen peger på, at matchningsprocessen og organiseringen omkring denne varierer fra kommune til kommune, og at det er forskelligt, hvor formaliseret og systematisk kommunernes matchpraksis er. Der er bl.a. variation i kommunernes inddragelse af barn og forældre i matchningsprocessen, særligt i forhold til hvor systematisk inddragelsen er.

Vidensafdækningen viser endvidere, at en grundig og inddragende matchningsproces er afgørende for at kunne finde et egnet anbringelsessted til det konkrete barn. Sammenholdt med ovenstående vidner dette om, at der er behov for en model, der kan understøtte opgaven med matchning, herunder bidrage til en systematisk inddragelse af både barn og forældre i processen.

En bred model med fokus på inddragelse

Modellen skal kunne rumme alle børn og unge, som skal anbringes uden for hjemmet, med undtagelse af de børn og unge, der skal akutanbringes. Dertil skal modellen kunne rumme visitation til forskellige anbringelsesformer og være brugbar på tværs af kommuner. Modellen skal være baseret på aktuelt bedste viden om matchning og have et helt centralt fokus på inddragelse af barn og forældre. Det er med dette udgangspunkt, at modellen er udarbejdet.

2. Kort om modellens vidensgrundlag

Modellens kerneelementer er udviklet på baggrund af aktuelt bedste viden på området.

Der er i begrænset omfang dokumenteret viden om virksomme indsatser, tilgange og metoder i forhold til at sikre det rette match mellem et barn og et anbringelsessted. Den viden, som findes på området, er overvejende karakteriseret ved deskriptive undersøgelser og evalueringer af nuværende matchpraksis. Disse undersøgelser og evalueringer er foretaget på baggrund af interviews, spørgeskemaundersøgelser, analyser af anbringelsessager samt litteraturkortlægninger fra eksempelvis Ankestyrelsen, KORA, SFI og BUFDIR. Derudover består eksisterende litteratur af enkelte håndbøger og hjælperedskaber på området. Størstedelen af litteraturen afdækker matchning til plejefamilier, mens matchning til døgninstitutioner, opholdssteder og andre anbringelsesformer er mindre undersøgt.

Eksisterende litteratur om matchning dokumenterer ikke forskellige faktoreres effekter på matchet og på børn og unges trivsel, men giver indikationer på, hvilke faktorer der kan have en indvirkning på kvaliteten af matchet mellem et barn og et anbringelsessted.

Socialstyrelsen har afdækket og udfoldet de fundne faktorer i litteraturen gennem kvalitative interviews med:

- Fem udvalgte kommuner
- Anbragte unge
- Repræsentanter for anbringelsessteder og forældre til anbragte børn og unge
- Centrale videnspersoner på området

Det samlede vidensgrundlag gøres tilgængeligt i et særskilt notat på Socialstyrelsens hjemmeside i efteråret 2021.

3. Modellens målgruppe og definitioner

Modellens målgruppe

Modellens primære målgruppe er børn og unge under 18 år, der skal anbringes uden for hjemmet enten med eller uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren. Målgruppen omfatter også de børn og unge, som allerede er anbragt uden for hjemmet, men som skal skifte anbringelsessted, samt de børn og unge, som tidligere har været anbragt og skal genanbringes. Børn og unge med fysiske eller psykiske funktionsnedsættelser, der skal anbringes uden for hjemmet, er også en del af modellens målgruppe.

Børn og unge, som skal akutanbringes, er derimod ikke inkluderet i modellens målgruppe.

Målgruppen er således bred og heterogen, hvilket der må tages højde for i tilrettelæggelsen af det enkelte matchningsforløb. Dette særligt i forhold til inddragelse af barnet i matchningsprocessen, hvor inddragelsen skal ske i overensstemmelse med barnets modenhed og alder.

I denne model henviser ”barn” til både barn og ung.

Definition af matchning

Matchning betegner den proces, hvor kommunen afsøger, hvilket anbringelsessted der bedst kan imødekomme barnets eller den unges behov. Matchning omfatter også barnets og forældrenes ønsker til anbringelsesstedet, hvorfor det er afgørende, at både barn og forældre inddrages aktivt i matchningsprocessen. Matchningsprocessen indledes, når barnets sag peger mod en anbringelse, og afsluttes, når barnet flytter ind på anbringelsesstedet.

Det varierer fra kommune til kommune, hvem der har opgaven med at matche barn og anbringelsessted. Matchopgaven kan være placeret hos eksempelvis en anbringelseskonsulent, familieplejekonsulent eller sagsbehandler. I modellen anvendes derfor betegnelsen ‘den matchansvarlige’ om den fagprofessionelle i kommunen, som forestår matchningen.

Definition af anbringelsessted

‘Anbringelsessted’ dækker over familiepleje (herunder almen-, forstærket- og specialiseret familiepleje og netværkspleje), døgninstitutioner, socialpædagogisk opholdssteder, kost- og efterskoler samt eget værelse, kollegie eller kollegielignende opholdssteder.

4. Modellens værdimæssige afsæt

Den fælles retning for et styrket match af barn og anbringelsessted

Overordnet bygger modellen på et værdigrundlag bestående af to retningsgivende værdier, som ligger til grund for arbejdet med kerneelementerne. Værdierne er baseret på Socialstyrelsens vidensafdækning, hvor "hvert barn er unikt" og "åbenhed og gennemsigtighed" er blevet fremhævet både direkte og indirekte på tværs af interviews med kommuner, anbringelsessteder, anbragte unge og repræsentanter for forældre til anbragte børn og unge. De to værdier er væsentlige som retningsgivere hele vejen igennem en matchningsproces og er som følger:

1

Hvert barn er unikt

Børn er forskellige, og hvad der er *det rette anbringelsessted* for ét barn, er ikke nødvendigvis det rette sted for et andet barn. Det betyder, at de fagprofessionelle må være afsøgende på ny, hver gang et barn eller en ung skal anbringes uden for hjemmet. Det indebærer også, at de fagprofessionelle prioriterer inddragelse af barnet i matchningsprocessen. Børn er eksperter i deres eget liv, og et barns behov, ressourcer og ønsker kan ikke afdækkes uden at inddrage barnets eget perspektiv.

2

Åbenhed og gennemsigtighed

Åbenhed og gennemsigtighed er væsentligt for en god matchningsproces. Kommunen skal bl.a. være åben omkring barnet og forældrene i dialogen med det potentielle anbringelsessted. Dette indebærer en åbenhed omkring barnets udfordringer og ressourcer. Ligeså skal anbringelsesstedet være åben i dets vurdering af, om stedet har kompetencerne til at imødekomme barnets støttebehov.

Der skal desuden være gennemsigtighed for barnet og forældrene i de beslutninger, som kommunen træffer, og de fagprofessionelle skal være tydelige omkring, hvad hhv. barnet og forældrene har indflydelse på i matchningen, herunder om de har et reelt valg mellem anbringelsessteder. Endvidere skal fagprofessionelle være gennemsigtige i årsagen til anbringelsen over for barn, forældre og anbringelsessted.

5. Modellens kerneelementer

En model med syv kerneelementer

Omdrejningspunktet for kommunernes arbejde med et styrket match af barn og anbringelsessted er syv kerneelementer, som er indkredset på baggrund af Socialstyrelsens vidensafdækning.

Undersøgelser og praksiserfaringer peger på, at de syv kerneelementer, der er oplyst nedenfor og illustreret i figuren, har en væsentlig og samvirkende betydning for etableringen af det gode match mellem et barn og et anbringelsessted. Kerneelementerne beskriver fokusområder og handlinger til at styrke matchet.

Modellens syv kerneelementer er:

- 1) Grundig og systematisk afdækning af barnets behov, ressourcer og ønsker
- 2) Tværfagligt kvalificeret beslutningsgrundlag for anbringelse og anbringelsesform
- 3) Systematisk afdækning af anbringelsesstedets kompetencer og rammer
- 4) Inddragelse af anbringelsesstedet i vurdering af match
- 5) Forberedelse af barn og forældre
- 6) Systematisk inddragelse af barnet
- 7) Systematisk inddragelse af forældrene

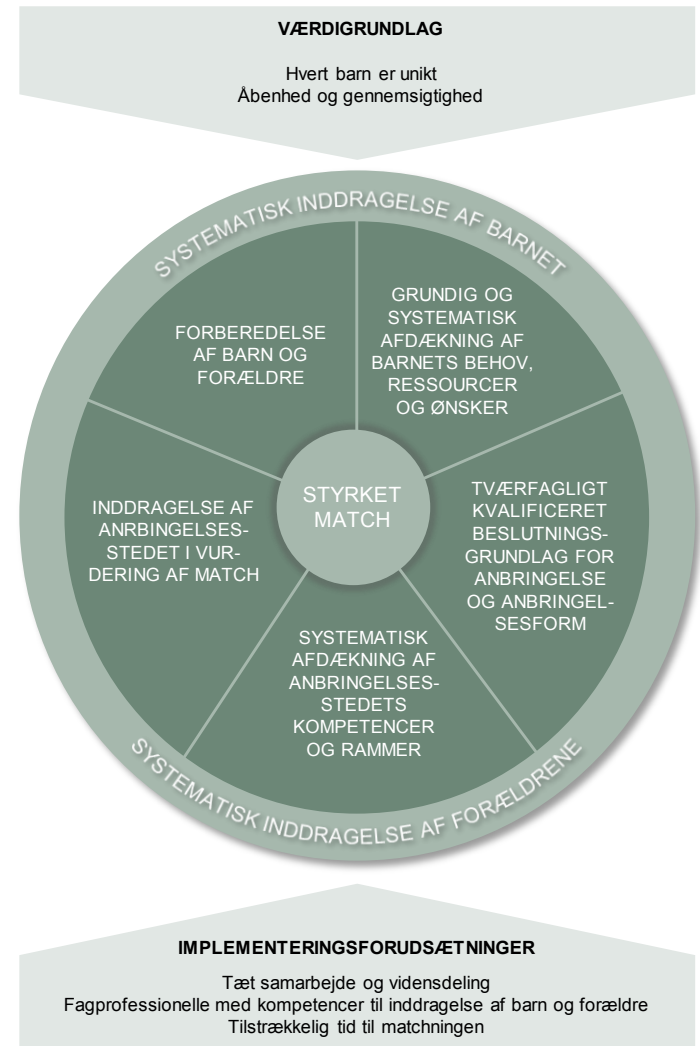
De to sidstnævnte kerneelementer om inddragelse af hhv. barnet og forældrene er tværgående kerneelementer, dvs. at inddragelse af barn og forældre er centralt hele vejen gennem et matchforløb.

Kerneelementerne skal omsættes i den enkelte kommunale praksis med blik for de specifikke potentialer og udfordringer, der er i den konkrete lokale kontekst.

På de følgende sider uddybes hvert af modellens kerneelementer.

Socialstyrelsen

Model for styrket match af barn og anbringelsessted (version 1)

Grundig og systematisk afdækning af barnets behov, ressourcer og ønsker

Kerneelement: Foretag en grundig og systematisk afdækning af barnets behov, ressourcer og ønsker, så der opnås et fyldestgørende oplysningsgrundlag om barnet.

En grundig og systematisk afdækning af barnets behov, ressourcer og ønsker er en forudsætning for at kunne foretage det gode match (ex Ankestyrelsen, 2021b; IVO, 2017; Mehlbye, 2014a). Den er afgørende for at kunne undersøge og vurdere, hvilket anbringelsessted der matcher barnet og kan imødekomme barnets behov, således at barnet sikres at kunne opnå de samme muligheder for personlig udvikling, sundhed, uddannelse og et selvstændigt voksenliv som jævnaldrende børn (SEL § 46). Et ufuldstændigt oplysningsgrundlag om barnet gør det vanskeligt at finde det bedst egnede anbringelsessted til barnet, hvormed risikoen for sammenbrud øges.

Hvordan gribes det konkret an i praksis?

- Ud over afdækning af de seks forhold i § 50-undersøgelsen, er det vigtigt, at sagsbehandleren og/eller den matchansvarlige indhenter yderligere information om barnet af relevans for matchningen, herunder viden om barnets interesser, hverdagsrutiner og ”de små ting” i hverdagen med betydning for barnet.
- Det er væsentligt, at afdækningen kommer omkring barnets og forældrenes forventninger til anbringelsen og deres ønsker til anbringelsesstedet.
- Som led i afdækningen inddrager sagsbehandleren (og evt. den matchansvarlige) barnet, barnets forældre, barnets støtteperson, professionelle med kendskab til barnet samt evt. andre relevante personer i barnets netværk.

LOVGIVNING

Forud for valg af foranstaltning skal kommunen foretage en børnefaglig undersøgelse jf. SEL § 50. I undersøgelsen anlægges en helhedsbetragtning, der omfatter afdækning af barnets:

- 1) udvikling og adfærd,
- 2) familieforhold,
- 3) skoleforhold,
- 4) sundhedsforhold,
- 5) fritidsforhold og venskaber og
- 6) andre relevante forhold.

OPMÆRKSOMHEDSPUNKT FOR PRAKSIS

Foruden den børnefaglige undersøgelse kan andre informationskilder, såsom kliniske undersøgelser, inputs fra fagprofessionelle omkring barnet (ex barnets skole/dagtilbud), en evt. forældrekompetenceundersøgelse og andre dokumenter på barnets sag oplyse vidensgrundlaget om barnet.

Tværfagligt kvalificeret beslutningsgrundlag for anbringelse og anbringelsesform

Kerneelement: Inddrag relevante fagligheder i drøftelser om, hvorvidt barnet skal anbringes, og hvilken anbringelsesform der er den bedste for barnet, så visitationen hviler på et tværfagligt kvalificeret grundlag.

Socialstyrelsens vidensafdækning viser, at mange kommuner har god erfaring med brugen af en tværfaglig struktur omkring visitationen, eksempelvis en fast etableret visitationsgruppe. Ved at etablere en tværfaglig struktur omkring visitationen, øges sandsynligheden for, at alle væsentlige forhold og viden om barnet tages i betragtning, når der skal træffes afgørelse om anbringelse og vælges en anbringelsesform, dvs. om barnet eksempelvis skal anbringes på en døgninstitution eller i en plejefamilie, og om plejefamilien eksempelvis skal være almen eller specialiseret. Endvidere peger en SFI undersøgelse fra 2008 på, at sandsynligheden for, at anbringelsesprocessen forløber godt, er størst i de tilfælde, hvor alle relevante aspekter af barnets liv er belyst.

Den tværfaglige organisering giver mulighed for, at der kan spørges ind til barnet og relevante dokumenter i sagen, såsom den børnefaglige undersøgelse, for at få belyst forhold omkring barnet og dets forældre yderligere. De fagpersoner, som indgår i den tværfaglige organisering, kan oversætte undersøgelser, der er lavet på barn og forældre, og i den forbindelse pege på opmærksomhedspunkter i valget af anbringelsesform, herunder hvad et anbringelsessted skal kunne for at imødekomme barnets støttebehov. Dette øger tilsammen sandsynligheden for, at der vælges den rette foranstaltning og den bedste anbringelsesform til det konkrete barn.

Inddragelsen af relevante fagligheder i drøftelserne om anbringelsesgrundlag og anbringelsesform bidrager desuden til, at der fra starten tages tværfagligt stilling til, hvorvidt og hvordan der skal iværksættes supplerende støtte til barnet.

Hvordan gribes det konkret an i praksis?

Det er væsentligt, at kommunen etablerer en fast tværfaglig organisering omkring visitationen, eksempelvis en visitationsgruppe eller et mødefora. Det kan være en fordel, at der er faste medlemmer af visitationsorganiseringen. Barnets sagsbehandler vurderes her at være en central person, og det er ligeledes vigtigt, at en fagperson med viden om anbringelsessteder og en leder med beslutningskompetence i sagen er repræsenteret i organiseringen. Derudover kan det være relevant med repræsentanter fra PPR, skole, sundhedsplejen og andre fagpersoner med kendskab til barnet. Dette vil afhænge af den konkrete sag.

Systematisk afdækning af anbringelsesstedets kompetencer og rammer

Kerneelement: Foretag en systematisk afdækning af anbringelsesstedets kompetencer og rammer ift. det konkrete barn, der skal anbringes, mhp. at vurdere, om anbringelsesstedet kan imødekomme barnets behov og matcher barnets ressourcer og ønsker.

Flere undersøgelser peger på, at det gode match mellem et barn og et anbringelsessted forudsætter et indgående kendskab til anbringelsesstedets kompetencer (ex Ankestyrelsen, 2018; IVO, 2017; Deloitte, 2014).

For at kunne finde det bedst egnede anbringelsessted til det konkrete barn er det således nødvendigt at foretage en systematisk afdækning af et eller flere potentielle anbringelsessteders kompetencer til at kunne rumme og imødekomme netop det barns behov. En mangelfuld afdækning øger risikoen for, at barnet eller den unge anbringes et sted, hvor der ikke er de fornødne kompetencer eller rammer til at imødekomme barnets behov, hvilket kan føre til et skift i anbringelsen (Mehlbye, 2014b; Ottosen m.fl., 2014).

Hvordan gribes det konkret an i praksis?

- Den matchansvarlige indhenter viden og sparring fra relevante fagpersoner med kendskab til potentielle anbringelsessteder ift. det konkrete barn, der skal anbringes.
- Den matchansvarlige går i dialog med anbringelsesstedet. I dialogen afsøges stedets kompetencer og rammer ift. barnet eller den unge, og der spørges ind til den aktuelle børne- og ungegruppe på stedet.
- Den matchansvarlige besøger anbringelsesstedet. Dette med forbehold for de anbringelsessteder, som den matchansvarlige i forvejen har et indgående kendskab til.
- Den matchansvarlige skal gøre brug af et afdækningsværktøj eller guide, som kan understøtte en systematisk undersøgelse af, om anbringelsesstedet har de nødvendige kompetencer ift. det konkrete barn.

OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER FOR PRAKSIS

Der skal i afdækningen af anbringelsesstedet være en særlig opmærksomhed på:

- Om anbringelsesstedet har de faglige og pædagogiske kompetencer til at rumme og støtte barnet, herunder om det er nødvendigt at iværksætte evt. supplerende støtte.
- Om anbringelsesstedet har kompetencer til at varetage samarbejdet med forældrene, herunder håndtere de udfordringer, der måtte være forbundet med samarbejdet.
- Om der ved anbringelsesstedet findes det rette dagtilbud eller skoletilbud til barnet eller den unge.
- Om den aktuelle børne- og ungegruppe på anbringelsesstedet kan risikere at få en negativ indvirkning på barnet eller den unges udvikling.

Inddragelse af anbringelsesstedet i vurdering af match

Kerneelement: Del relevant viden om barn og forældre med det forventede anbringelsessted, så anbringelsesstedet kan tage aktivt og kritisk stilling til, om stedet kan varetage barnets støttebehov, og om matchet mellem barnet og anbringelsesstedet er godt.

Vidensafdækningen peger på vigtigheden af, at det potentielle anbringelsessted har et godt kendskab til barnet, forældrene og problematikker i sagen, så anbringelsesstedet kan bidrage aktivt til at vurdere, om matchet mellem barnet og stedet er det rette (Ankestyrelsen, 2018; Kaasbøll, Lassemo & Melby, 2018). Kommunen skal derfor sørge for at dele relevant viden om barnet og dets forældre med det forventede anbringelsessted og understøtte, at anbringelsesstedet kan få en aktiv rolle i vurderingen af matchet. Mangelfuld vidensdeling vanskeliggør anbringelsesstedets vurdering af, om stedet kan rumme og imødekomme barnets behov, hvilket øger risikoen for sammenbrud (Narey & Owers, 2018; Baginsky, Gorin & Sands, 2017).

Hvordan gribes det konkret an i praksis?

Den matchansvarlige går i dialog med anbringelsesstedet og deler relevant viden om barnet og forældrene, der tjener et legitimt og fagligt formål, eksempelvis viden om:

- Barnets støttebehov, helbredsforhold, skole- og fritidsforhold, interesser, ønsker og hverdagsrutiner
- Årsagen til anbringelsen eller et eventuelt skift i anbringelsen
- Forældrenes forventninger til anbringelsen og samarbejdet
- Niveaue og rammerne for samvær mellem barn og forældre

Den matchansvarlige bør både dele information om barnets problematikker og dets ressourcer, da begge perspektiver er vigtige for, at anbringelsesstedet kan vurdere matchet, herunder om stedet har kompetencerne til at imødekomme barnets behov, og om der evt. er brug for supplerende støtte.

Fagprofessionelle skal så vidt muligt forsøge at opnå samtykke fra forældrene forud for udveksling af oplysninger. Lykkedes det ikke at opnå samtykke, kan væsentlige oplysninger alligevel godt udveksles jf. lovgivningsboks til højre.

Socialstyrelsen

Model for styrket match af barn og anbringelsessted (version 1)

§

LOVGIVNING

Udveksling af oplysninger mellem anbringelsesstedet og den anbringende kommune kan ske med hjemmel i databeskyttelsesloven og SEL § 67, hvis det er sagligt, nødvendigt og relevant som led i anbringelsesstedets arbejde med at varetage omsorgen og sikre trivsel og udvikling for det anbragte barn eller ung. Lovgrundlaget kan også være kommunernes administrationsgrundlag/forpligtelser efter SEL §§ 52 og 58.

I forbindelse med valg af anbringelsessted kan udvekslingen af oplysninger mellem kommunen og et potentielt anbringelsessted ske med hjemmel i databeskyttelsesloven og SEL § 68 b, stk. 2, hvis det er sagligt, nødvendigt og relevant som led i kommunens arbejde med at vælge det anbringelsessted, som bedst kan imødekomme barnets eller den unges behov.

Forberedelse af barn og forældre

Kerneelement: Forbered barn og forældre grundigt på anbringelsen, så de føler sig informerede, trygge og forberedte på, hvad der skal ske.

Afgørelse om anbringelse kan være et chok for både barn og forældre, som ikke nødvendigvis ved, hvad en anbringelse uden for hjemmet indebærer. Der kan være mange ubesvarede spørgsmål hos barn og forældre forud for anbringelsen og forestillinger om, hvad det vil sige at være anbragt. Ved siden af beslutningen om anbringelse og valg af anbringelsessted er det derfor vigtigt at klæde barn og forældre grundigt på, så de føler sig informeret, trygge og forberedt på det, der skal ske (Narey & Owers 2018). Det gælder også de børn, som skal genanbringes.

Hvordan gribes det konkret an i praksis?

- Barn og forældre modtager (yderligere) information om anbringelsesstedet og får mulighed for at stille spørgsmål ift. anbringelsesstedet.
- Både barn og forældre besøger som udgangspunkt anbringelsesstedet forud for anbringelsen, enten sammen eller hver for sig afhængigt af sagen.
- Sagsbehandler eller den matchansvarlige gennemfører forberedelsessamtaler med barn og forældre forud for anbringelsen.
- Sagsbehandler forbereder barnet på, hvad der skal ske og hvorfor, samt taler med barnet om dets bekymringer og ubesvarede spørgsmål. Barnets informeres om niveauet og rammerne for samvær med forældre og netværk, om dets videre skolegang, barnets muligheder for fritidsinteresser med videre.
- Sagsbehandleren forbereder forældrene på, hvad der skal ske og hvorfor, og taler med dem om deres bekymringer og ubesvarede spørgsmål. Forældrene orienteres også om niveauet og rammerne for samvær.

§

LOVGIVNING

Sagsbehandler skal hjælpe barnet med at finde en person i barnets familie eller netværk, som kan være barnets støtteperson under anbringelsen jf. SEL § 68 b, stk. 4.

§

LOVGIVNING

Kommunen skal tilbyde forældrene en støtteperson og handleplan jf. SEL § 54, stk. 1 og stk. 2.

§

LOVGIVNING

Omfanget og udøvelsen af samvær mellem barnet og barnets forældre og netværk skal fastsættes jf. SEL § 71.

Systematisk inddragelse af barnet

Kerneelement: Inddrag barnet systematisk i matchningsprocessen. Barnet skal spørges, høres og orienteres så meget som muligt i matchforløbet i overensstemmelse med barnets alder og modenhed.

Kerneelementet tager afsæt i, at børn er eksperter i deres eget liv, og at barnets stemme er betydningsfuld og uundværlig, når der skal træffes beslutning om, hvad der er til barnets bedste. Barnets behov og ressourcer samt dets ønsker til anbringelsesstedet kan ikke afdækkes uden at inddrage barnets eget perspektiv.

Inddragelse af barnet er en kontinuerlig proces, der skal medtænkes i hele matchforløbet, hvor det er afgørende for den ønskede virkning af anbringelsen, at barnet føler sig spurgt, hørt og orienteret i valget af anbringelsessted (Bengtsson & Olsen, 2021; Ankestyrelsen, 2021a).

Hvordan gribes det konkret an i praksis?

Kommunen bør i et matchforløb som minimum:

- Afholde en forventningsafstemningssamtale med barnet med fokus på barnets forventninger til anbringelsen og ønsker til anbringelsesstedet.
- Arrangere, at barnet kan besøge anbringelsesstedet, når der er fundet et egnet sted. Der skal så vidt muligt arbejdes på en accept af anbringelsesstedet fra barnet. Hvis barnet på baggrund af besøget modsætter sig stedet, tilstræbes det at finde et andet sted. Dette med forbehold for, at der er andre mulige tilbud.
- Afholde en forberedelsessamtale med barnet inden indflytning.

Sagsbehandleren spørger, hører og orienterer barnet:

- *Spørg barnet:* Sagsbehandler spørger barnet til dets holdninger, herunder hvad anbringelsesstedet skal kunne.
- *Hør barnet:* Sagsbehandler lytter til barnets holdninger og ønsker og giver barnet en begrundelse, hvis barnets ønsker ikke kan imødekommes.
- *Orienter barnet:* Sagsbehandler sikrer gennemsigtighed i matchningsprocessen ved at gøre det tydeligt over for barnet, hvad det har indflydelse på og hvorfor. Hertil orienteres barnet om, hvilke beslutninger der kan (og ikke kan) imødekommes.

Socialstyrelsen

Model for styrket match af barn og anbringelsessted (version 1)

LOVGIVNING

Det lovgivningsmæssige grundlag for kerneelementet udgøres af både serviceloven og FN's Børnekonvention, særligt:

- SEL § 46, stk. 3 om, at barnets synspunkter altid skal inddrages med passende vægt i overensstemmelse med alder og modenhed.
- SEL § 50, stk. 3 og stk. 6 om, at der skal finde en børnesamtale sted som led i den børnefaglige undersøgelse, og at der skal være oplysninger om, hvordan barnet stiller sig til foranstaltningerne.
- FN's Børnekonvention artikel 12 om, at et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, skal sikres retten til at udtrykke disse i alle forhold, der vedrører barnet.

LOVGIVNING

Sagsbehandler skal hjælpe barnet med at finde en person i barnets familie eller netværk, som kan være barnets støtteperson under anbringelsen jf. SEL § 68 b, stk. 4.

Systematisk inddragelse af forældrene

Kerneelement: Inddrag forældrene systematisk i matchningsprocessen. Forældrene skal spørges, høres og orienteres, så de i videst mulig omfang forstår og er medspillere i den anbringelse, der iværksættes.

Forældrene skal inddrages, så de kan se formålet med anbringelsen og hjælpes til at bearbejde denne, hvor forældrene bliver medspillere frem for modspillere (Rasmussen, Hestbæk & Røgeskov, 2020). Ved at inddrage forældrene, bliver de aktivt bidragende i matchningen, hvilket kan føre til en mere stabil anbringelse. Inddragelse af forældrene er også en væsentlig kilde til information om barnet.

Hvordan gribes det konkret an i praksis?

Kommunen bør i et matchforløb som minimum:

- Afholde en forventningsafstemningssamtale med forældrene med fokus på deres forventninger til anbringelsen og ønsker til anbringelsesstedet.
- Arrangere, at forældrene kan besøge anbringelsesstedet, når der er fundet et egnet sted. Der skal så vidt muligt arbejdes på en accept af anbringelsesstedet fra forældrene. Hvis forældrene på baggrund af besøget modsætter sig anbringelsesstedet, tilstræbes det at finde et andet sted. Dette med forbehold for, at der er andre mulige tilbud.
- Afholde en forberedelsessamtale med forældrene inden indflytning.

Sagsbehandleren spørger, hører og orienterer forældrene:

- *Spørg forældrene:* Sagsbehandler spørger forældrene om deres holdninger til anbringelsen, og hvad anbringelsesstedet skal kunne. Forældrene skal også spørges om barnets behov, interesser mv.
- *Hør forældrene:* Sagsbehandler lytter til forældrenes holdninger, ønsker og bekymringer. Forældrene høres om, hvilke beslutninger i barnets hverdagsliv, som er særligt væsentligt for dem at være inde over.
- *Orienter forældrene:* Sagsbehandler sikrer gennemsigtighed i matchningen ved orientere om beslutninger og gøre det tydeligt over for forældrene, hvad de har indflydelse på og hvorfor. Hertil orienteres forældrene om, hvilke beslutninger der kan (og ikke kan) imødekommes.

LOVGIVNING

Kerneelementet beror på lovpligtig praksis for forældreinddragelse jf. serviceloven, bl.a.:

- § 47 om, at kommunen skal overveje, hvordan der kan ske en systematisk inddragelse af familie og netværk.
- § 50, om at den børnefaglige undersøgelse så vidt muligt skal gennemføres i samarbejde med forældremyndighedsindehaveren og jf. § 50, stk. 6 indeholde oplysninger om, hvordan forældrene stiller sig til foranstaltningerne.

Kommunen skal desuden tilbyde forældrene en støtteperson jf. SEL § 54, stk. 1.

OPMÆRKSOMHEDSPUNKT FOR PRAKSIS

Inddragelsen af barnets forældre bør ske med en opmærksomhed på og forståelse for, at forældrene kan være i en krisesituation og have brug for gentagelser og flere samtaler.

6. Implementeringsforudsætninger

Der er defineret tre forudsætninger for implementering af modellens kerneelementer. De tre forudsætninger vedrører organisatoriske og kompetencemæssige forhold, der understøtter, at modellen implementeres som tilsigtet og med de ønskede resultater.

De tre forudsætninger er:

1. Tæt samarbejde og vidensdeling
2. Fagprofessionelle med kompetencer til inddragelse af barn og forældre
3. Tilstrækkelig tid til matchningen

Forudsætning 1: Tæt samarbejde og vidensdeling

Den matchansvarlige skal være informeret om barnet, forældrene og mulige anbringelsessteder for at kunne finde det bedst mulige match. Dette forudsætter et tæt samarbejde og effektiv vidensdeling internt i kommunen.

Socialstyrelsens vidensafdækning viser, at mange kommuner er organiseret efter en model, hvor én fagprofessionel (myndighedssagsbehandleren) afdækker barnets behov, ressourcer og ønsker, mens en anden fagprofessionel (eksempelvis en anbringelseskonsulent, matchkonsulent eller familieplejekonsulent) har kendskab til potentielle anbringelsessteder og ansvar for at finde et egnet anbringelsessted til barnet. Dermed bliver samarbejdet og udveksling af viden mellem de fagprofessionelle omkring barnet afgørende for matchningen. Den matchansvarlige skal have et godt kendskab til barnet og dets forældre og vide, hvad der allerede er afdækket (gennem den børnefaglige undersøgelse og samtaler med barnet), samt hvad der eventuelt stadig mangler viden om forud for matchningen.

Tæt samarbejde og vidensdeling kan bl.a. understøttes ved, at sagsbehandleren inddrager den matchansvarlige, når sagen peger mod en anbringelse (eksempelvis ved at invitere den matchansvarlige med på møder med barn og forældre). Dertil kan samarbejdet og vidensdelingen understøttes af en klar rolle- og ansvarsfordeling, og ved at der organiseres et eller flere vidensdelingsmøder. Endvidere kan det understøtte samarbejdet og vidensdelingen, at sagsbehandler og den matchansvarlige er placeret fysisk det samme sted.

6. Implementeringsforudsætninger (fortsat)

Forudsætning 2: Fagprofessionelle med kompetencer til inddragelse af barn og forældre

Inddragelse af barnet i overensstemmelse med barnets alder og modenhed samt under hensyn til, at barnet kan være i traume og/eller have fysiske eller psykiske funktionsnedsættelser, stiller store krav til de fagprofessionelles kompetencer. Dette gælder både de fagprofessionelles kommunikative, refleksive og relationelle kompetencer. De fagprofessionelle omkring barnet, skal være gode til at tale med og lytte til barnet, herunder anvende forståelige begreber uden at tale ned til barnet. De fagprofessionelle skal også være dygtige til at vælge og anvende understøttende redskaber til at inddrage og tale med barnet. Endvidere skal de fagprofessionelle kunne analysere og reflektere over barnets behov og de svar, som barnet giver.

På samme vis skal de fagprofessionelles inddragelse og kommunikation målrettes de enkelte forældre. Som følge af afgørelsen om anbringelse kan barnets forældre være i en krisesituation, hvilket kan gøre det svært for forældrene at modtage og forholde sig til ny information. Dette er de fagprofessionelle nødt til at tage højde for, bl.a. ved at gøre brug af gentagelser og evt. flere møder. Derudover skal den/de fagprofessionelle i mødet med forældrene være opmærksomme på egen forforståelse og anlægge en anerkendende tilgang, hvor forældrene mødes med respekt og ligeværd.

Forudsætning 3: Tilstrækkelig tid til matchningen

En forudsætning for at kunne foretage det rette match er, at der er tilstrækkelig tid til matchningsprocessens forskellige elementer, herunder tid til at gennemføre en grundig og systematisk afdækning af både barn og anbringelsessted samt tid til at inddrage de forskellige parter. Eksempelvis skal der være tid til, at anbringelsesstedet kan sætte sig ind i opgaven forud for dets vurdering af, hvorvidt stedet kan imødekomme barnets behov.

En fast systematik for matchningen kan understøtte omsætningen af modellens kerneelementer og sikre, at der gennemføres en fyldestgørende afdækning af hhv. barn og anbringelsessted, og at der sker en reel inddragelse af både barn og forældre, selvom matchforløbet er kortvarigt. Endvidere kan et tidligt og tæt samarbejde mellem barnets sagsbehandler og den matchansvarlige understøtte, at der er tilstrækkelig tid til at finde det rette anbringelsessted til barnet.

Referenceliste

Ankestyrelsen (2018). *Kontinuitet i anbringelser*.

Ankestyrelsen (2021a). *Inddragelse af børn og unge ved valg af indsats og opfølgning*.

Ankestyrelsen (2021b). *Kommunernes valg af opholdssteder og døgninstitutioner – eksempler på praksis og overvejelser fra seks kommuner*.

Baginsky, Mary, Sarah Gorin and Claire Sands (2017). *The fostering system in England: Evidence review: Research report*.

Bengtsson & Olsen (2021). *Kortlægning af viden om kvalitet i sagsbehandlingen på børne- og ungeområdet: Et litteraturstudie af danske publikationer*. Udgivet af VIVE for Socialstyrelsen.

Deloitte (2014). *Evaluering, videnindsamling og formidling på det specialiserede plejefamilieområde: Afsluttende evaluering af udviklingsprojekt i 13 kommuner*.

Falch-Eriksen, Asgeir (2018). "Stabilitet i fosterhjem: Internasjonal forskning om barnets behov for trygghet og forutsigbarhet". NOVA

IVO (2017). *Barns rätt till familjehemsvård av god kvalitet: Granskning av socialtjänstens myndighetsutövning rörande familjehemsplacerade barn*.

Kaasbøll, Jannike, Eva Lassemo og Line Melby (2018). *Rapport: Kartleggingsverktøy/matching av fosterbarn og fosterhjem: en kunnskapssammenstilling*. SINTEF

Mehlbye, Jill (2014a). *Evaluering af kommunernes anvendelse af plejefamilier med særlige opgaver – delrapport 3: Syv kommuners praksis og erfaringer med anvendelse af kommunale og specialiserede plejefamilier*. KORA

Mehlbye, Jill (2014b). *Evaluering af kommunernes anvendelse af plejefamilier med særlige opgaver – delrapport 4: Udviklingen i kommunernes anvendelse af kommunale og specialiserede plejefamilier i perioden 2012 til 2013*. KORA

Mortensøn, Marie Dam og Maja Natascha Neerbeck (2008). *Fokus på skolegang ved visitation til anbringelse uden for hjemmet*. SFI

Narey, Martin and Mark Owers (2018). *Foster Care in England: A Review for the Department for Education*.

Ottosen, Mai H. m.fl. (2014). *Anbragte børn og unges trivsel 2014*. SFI

Rasmussen, Pernille S., Anne-Dorthe Hestbæk og Maria Røgeskov (2020). *Svære anbringelsessager: Erfaringer fra VISO-rådgivningsforløb*. VIVE